

TÉZISGYŰJTEMÉNY

Kovács Attila

Az Európai Parlament szerepe a Közös Agrárpolitika 2013-as reformjában

Az Európai Parlament jogszabályi módosító javaslatainak elemzése

című Ph.D. értekezéséhez

Témavezető:

Dr. Fertő Imre
Egyetemi tanár

Budapest, 2015

TÉZISGYŰJTEMÉNY

Kovács Attila

Az Európai Parlament szerepe a Közös Agrárpolitika 2013-as reformjában

Az Európai Parlament jogszabályi módosító javaslatainak elemzése

című Ph.D. értekezéséhez

Témavezető:

Dr. Fertő Imre

Egyetemi tanár

© Kovács Attila

Tartalomjegyzék

1. KUTATÁSI ELŐZMÉNYEK ÉS A TÉMA INDOKLÁSA	4
2. A KUTATÁS SORÁN ALKALMAZOTT MÓDSZEREK ÉS AZOK INDOKLÁSA.....	6
3. A DOLGOZAT FŐBB TUDOMÁNYOS MEGÁLLAPÍTÁSAI, EREDMÉNYEI	11
A módosító javaslatok sikerességi rátáinak eredményei	11
A logisztikus regresszió és a SEM modell eredményei	12
A társadalmi kapcsolatháló elemzés eredményei.....	14
A dolgozat hasznosítására vonatkozó javaslatok, észrevételek	15
A kutatás korlátai és a jövőbeni kutatási irányok	15
4. FŐBB HIVATKOZÁSOK.....	17
5. A TÉMAKÖRREL KAPCSOLATOS SAJÁT PUBLIKÁCIÓK.....	20

1. KUTATÁSI ELŐZMÉNYEK ÉS A TÉMA INDOKLÁSA

Az elmúlt 25 évben jelentősen megváltozott az Európai Unió (EU) egyes intézményeinek egymáshoz való viszonya, az unió jogalkotásában betöltött szerepe és ereje. Ebben a folyamatban az EU alapszerződésai jelentik a legfontosabb állomásokat. Közülük is a két legjelentősebb az 1993-ban hatályba lépő, az együtdöntési eljárás bevezetésével az Európai Parlamentet társ-jogalkotóvá tevő Maastrichti Szerződés, valamint a 2009-ben hatályba lépő, az együtdöntési eljárás alá tartozó szakpolitikák körét tovább bővítő Lisszaboni Szerződés volt.

Az Európai Parlamentnek az EU döntéshozatali folyamatában betöltött szerepével számos korábbi elemzés foglalkozott már. Ezek egy része az EP-nek az EU más intézményeivel, az Európai Bizottsággal és a Tanáccsal szemben meglévő erejét kívánta mérni, más része az EP erejét az egyes uniós jogalkotási eljárások során kívánta összehasonlítani (Tsebelis és Kalandrakis, 1999; Kreppel, 2002; Tsebelis et al., 2001; Lucic, 2004), míg egy harmadik része az európai parlamenti módosító javaslatok elfogadását befolyásoló tényezőket elemezte (Kreppel, 1999; Shackelton, 1999; Kardasheva, 2009).

A Közös Agrárpolitika (KAP) 2014-2020-as uniós tervezési időszakra vonatkozó jogszabályait egy többéves, bonyolult intézményi-jogi csatározásokat is magában foglaló folyamat végén 2013-ban fogadták el. A jogalkotási, döntéshozatali folyamatban az Európai Unió valamennyi döntéshozó intézménye részt vett: az Európai Bizottság, az Európai Unió Tanácsa, az Európai Tanács és az Európai Parlament. Az Európai Parlament szempontjából a KAP 2013-as reformjának fő kérdése az volt, hogy a Lisszaboni Szerződés által a Közös Agrárpolitika jogalkotására kiterjesztett együtdöntési eljárás megerősíti, növeli-e az EP befolyását a döntéshozatalban.

Korábbi elméleti elemzések, illetve más, az együtdöntési eljárás hatálya alá eső szakpolitikai terület tapasztalatai, gyakorlata alapján számos előzetes várakozás került megfogalmazásra azt illetően, hogy milyen hatása lesz a Közös Agrárpolitika döntéshozatalára az együtdöntési eljárás kiterjesztésének. Ennek során három fő területet fogalmaztak meg: az EU intézmények közötti erőviszonyok megváltozása, a döntéshozatalra gyakorolt hatás (képes lesz-e az EP döntést hozni), illetve a KAP reformjára, a jogalkotási folyamat tartalmi végeredményére gyakorolt hatás (Swinnen, 2015). A disszertáció ezen három terület közül az első vizsgálatához járul hozzá az EP és a Tanács közötti kapcsolat elemzésével.

Ami az EU intézmények egymáshoz való viszonyát illeti, az előzetes elméleti álláspont és a várakozások alapján az együttdöntési eljárás kiterjesztése az Európai Bizottság befolyásának csökkenését, ezzel párhuzamosan az Európai Parlament és a Tanács megerősödését vonja maga után (Crombez et al. (2012); Greer és Hind (2012)). Greer és Hind (2012) négy lehetséges forgatókönyvet vázolt fel az együttdöntési eljárás kiterjesztését követő új intézményközi erőviszonyokra vonatkozóan, melyek közül az első – úgynevezett “konvencionális” – forgatókönyv értelmében az Európai Parlament megerősödése várható a másik két EU intézmény befolyásának csökkenésével (idézi Swinnen, 2015). Jelen disszertáció részben ennek a konvencionális forgatókönyvnek a vizsgálatáról szól az EP és a Tanács viszonylatában.

Jelen Ph.D. kutatás egy esettanulmány, amely az Európai Unió legnagyobb költségvetésű közös politikája, a Közös Agrárpolitika esetén elemzi az Európai Parlament szerepét két egymást követő európai uniós pénzügyi programozási időszak, 2007–2013 és 2014–2020 vonatkozásában. Az elemzés alapját az Európai Parlament által a KAP vonatkozó jogszabályaihoz tett módosító javaslatok képezik. A 2007–2013-as időszakban – a Lisszaboni Szerződés hatályba lépését megelőzően – az EP a konzultációs eljárás keretében vett részt a KAP jogalkotási folyamatában. A 2014–2020-as időszak esetében azonban már az EP társ-jogalkotóként, az együttdöntési eljárásban vett részt. Így tehát a két uniós költségvetési időszak összehasonlítása egyben a két uniós jogalkotási eljárás, illetve az EP-nek a két jogalkotási eljárásban betöltött szerepének összehasonlítását is jelenti. A kutatás adatbázisa több mint 8.000 módosító javaslatot tartalmaz, melyben az egyes EP módosító javaslatokat 15 változó írja le. A módosító javaslatokat az európai parlamenti képviselők a KAP 4-4, tartalmilag megegyező jogszabályához tették a két egymást követő uniós programozási időszakban. A vizsgált változók döntő része korábbi kutatásokban még nem tesztelt, az EP képviselők politikai szerepéhez, illetve a képviselők tagállamához kapcsolódó változót takar.

A kutatás átfogó célja, hogy számszerűsíthető és mérhető formában adjon képet az EU jogalkotási folyamatáról annak érdekében, hogy jobban megértsük az Európai Parlament szerepét a Közös Agrárpolitika döntéshozatalában. Az átfogó cél mellett három specifikus célja van a kutatásnak, melyek a következők.

A kutatás első célja az Európai Parlament jogalkotási befolyásának összehasonlítása a konzultációs és az együttdöntési eljárás között. Ez esetben a cél annak vizsgálata, hogy a Lisszaboni Szerződés életbe lépését – vagyis a konzultációs eljárásból az együttdöntési eljárásba való átmenetet – követően növekedett-e az EP ereje és befolyása a Közös Agrárpolitika jogalkotása terén.

A kutatás második célja azon tényezők beazonosítása és tesztelése, melyek meghatározzák az EP módosító javaslatok elfogadásának sikerességét. A fő cél azon magyarázó változók megnevezése, melyek statisztikailag szignifikáns mértékben képesek befolyásolni a jogalkotás eredményét. Az ehhez kapcsolódó SEM elemzés célja a magyarázó változók olyan csoportjainak, faktorainak meghatározása, melyek hatással vannak a módosító javaslatok elfogadására az egyes döntési szinteken.

Végül a KAP 2013-as reformja kapcsán bemutatott hálózatelemzésnek három célja van. Egyfelől, beazonosítani azokat az európai parlamenti képviselőcsoportokat és tagállamokat, melyek a legaktívabbak voltak a módosító javaslatok megtétele során. Másodsorban, az elemzés a tagállamok, illetve a képviselőcsoportok közötti legfontosabb, legerősebb, leggyakoribb kapcsolatokat is bemutatja. Harmadrészt, a hálózatelemzés révén arra a kérdésre is választ kaphatunk, hogy milyen tényezők befolyásolják az EP képviselők – ezáltal tagállamok, képviselőcsoportok – közötti kapcsolat kialakulását a hálózatban.

Fontos kiemelni, hogy a disszertáció elkészítése során az is cél volt, hogy olyan újszerű módszereket alkalmazzak, melyeket az európai jogalkotási folyamat, illetve politikai döntéshozatal vizsgálatára korábban még nem alkalmaztak.

A disszertáció felépítése az alábbi struktúrát követi. A bevezetést követően a témához kapcsolódó irodalom feldolgozására kerül sor. Ezt a kutatás céljainak, a kutatási kérdéseknek és hipotéziseknek a megfogalmazása követi. A kutatási módszertan és az adatbázis bemutatását követően kerül sor az elemzés bemutatására három különálló fejezet keretében. Elsőként az európai parlamenti módosító javaslatok sikerességi rátáin alapuló elemzést mutatom be. Ezt követi a módosító javaslatok elfogadását befolyásoló tényezők elemzése, majd ennek egységes modellbe foglalása. Végezetül az EP képviselők közötti kapcsolatokat elemzem hálózatelemzési módszerek alkalmazásával. A disszertáció zárásaként az eredmények összegzésére és diszkussziójára kerül sor.

2. A KUTATÁS SORÁN ALKALMAZOTT MÓDSZEREK ÉS AZOK INDOKLÁSA

Az Európai Parlament szerepe – a különböző alkalmazott elemzési módszereknek megfelelően – többirányú vizsgálat tárgyát képezi a disszertációban. A módosító javaslatok elfogadási rátáinak jogalkotási eljárásonként és a döntéshozatali folyamat egyes fázisaiban történő

bemutatása, a módosító javaslatok elfogadását befolyásoló tényezők és azok egységes modelljének vizsgálata, valamint a módosító javaslatot jegyző képviselők kapcsolathálójának elemzése egyaránt azt a célt szolgálja, hogy árnyalt képet kapjunk a Parlamentnek a 2013-as KAP reform jogalkotásában, döntéshozatalában betöltött szerepéről.

Az Európai Parlament jogalkotási befolyása mérésének legegyszerűbb eszköze az EP módosító javaslatok elfogadási, sikerességi rátáinak kiszámítása és ezen ráták mutatószámként történő alkalmazása. Az európai parlamenti módosító javaslatokkal foglalkozó cikkek jelentős része a módosító javaslatokból képzett sikerességi rátákat az EP erejének mutatószámaként alkalmazza (Kreppel 1999; Tsebelis és Kalandrakis 1999; Kreppel 2002; Tsebelis et al., 2001; Lucic 2004). A szakirodalom ezen részéhez kapcsolódva a kutatási kérdés az, hogy az EP jogalkotási ereje nagyobb-e az együttdöntési eljárásban a konzultációs eljáráshoz képest. A kérdés megválaszolásának célja Tsebelis et al. (2001), Tsebelis és Garrett (2001), Hix (2002), Kreppel (2002), Selck és Steunenbergh (2004) valamint Thomson et al. (2006) konklúzióinak megerősítése. Az ehhez a kutatási kérdéshez kapcsolódó hipotézis a következő:

H1. hipotézis: A Lisszaboni Szerződés által kiterjesztett együttdöntési eljárás növelte az Európai Parlament jogalkotási befolyását a Közös Agrárpolitika terén.

Az Európai Parlamenthez kötődő korábbi kutatásokban Kreppel (1999), Lucic (2004), Kardasheva (2009) és Burns et al. (2009) is logisztikus regressziót alkalmazott a magyarázó változóknak a jogszabályi módosító javaslatok elfogadására gyakorolt hatásának mérésére. Elemzéseik konklúziója az volt, hogy az EP módosító javaslatok elfogadását a módosító javaslatok jellege, valamint a döntéshozatali folyamat sajátosságai egyaránt befolyásolják.

A disszertációban a logisztikus regresszióhoz kapcsolódva mutatom be a strukturális egyenletek modelljét (SEM), mely főként a társadalomtudományokban – azon belül is a szociológiában, a marketing terén, a politikatudományban – valamint a pszichológiában alkalmazott módszer. A politikatudomány terén elsősorban a választói magatartás, a választói döntés leírására, az azt befolyásoló tényezők megállapítására használják. A SEM egy konfirmatív típusú elemzési módszer, mellyel a változók közötti kapcsolatok megállapítása az elemzés előtt történik a vonatkozó elmélet, a tapasztalat és a kutatási célok alapján. A tágabb értelemben vett európai politika terén ugyan található SEM modellt alkalmazó elemzések, azonban az Európai Unió politikai folyamatainak, az EU intézmények döntéshozatalának vonatkozásában a strukturális egyenletek modelljének alkalmazására mindeztidáig még nem került sor. A magyarázó változók elemzése kapcsán a kutatás kérdése, hogy mely változók,

változócsoportok illetve hogyan befolyásolják az EP módosító javaslatok elfogadását a Közös Agrárpolitika terén. Az ennek kapcsán megfogalmazott hipotézis pedig az alábbi:

H2. hipotézis: A módosító javaslat jellege, a javaslattevő EP képviselő és annak tagállamának tulajdonságai, valamint az ezen tulajdonságokból képzett faktorok befolyásolják az EP módosító javaslatok elfogadását az EP egyes döntési szintjein a KAP terén.

A kutatás harmadik pillérét a jogalkotási folyamatban részt vevő EP képviselők közötti kapcsolatok, az általuk alkotott hálózat vizsgálata jelenti. A “hálózat” kifejezést a különböző típusú szereplők klasztereinek, csoportjainak jellemzésére használják, mely szereplők a politikai, társadalmi vagy gazdasági életben kapcsolódnak egymáshoz. A hálózatelemzés azon a feltételezésen alapul, hogy az egymással kapcsolatban lévő szereplők közötti kapcsolatok a fontosak. Ezek a szereplők közötti kapcsolatok jelentik a hálózat kutatás alapvető elemeit. A kapcsolatháló elemzés mind statisztikai célú, mind leíró jellegű használata a társadalomtudományi statisztikai elemzésektől eltérő megközelítést tesz lehetővé (Wasserman és Faust, 1994).

Az Európai Unió intézményi-kormányzati rendszerében található politikai kapcsolati hálók már korábban is tudományos érdeklődés tárgyát képezték. Kaiser (2009) álláspontja szerint az Európai Unió többszintű kormányzati struktúrája ideális terepet biztosít a politikai kapcsolati hálók tanulmányozására. Peterson (2004) több olyan tényezőt is azonosított, melyek igazolják a politikai kapcsolati hálók elemzésének létjogosultságát az EU többszintű irányítási struktúrájában.

Az Európai Parlament vonatkozásában Patz (2011) az EP frakcióközi munkacsoportjai, valamint az EP szakbizottságai (Patz, 2012) közötti hálózatokat elemezte. Konklúziója szerint az EP képviselőcsoportjai – illetve azok tagjai – ugyanazon politikai oldalon gyakrabban működnek együtt egymással. Stubb (1996) konklúzióinak értelmében az EU-15 tagállamokból származó EP-képviselők gyakrabban lépnek kapcsolatba egymással, mint a 2004 óta belépett tagállamokkal. Turner és Binder (2009) állítása szerint a hosszú távú, stabil gazdasági és politikai kapcsolatok két ország közötti együttműködés esetén alacsonyabb tranzakciós és koordinációs költséget jelentenek. Ez alapján a várakozások szerint az egymással szorosabb földrajzi, történelmi, politikai, gazdasági vagy nyelvi kapcsolatban álló EU tagállamok EP képviselői gyakrabban kerülnek kapcsolatba egymással az EP jogalkotása, a módosító javaslatok megtétele során.

Az EU Közös Agrárpolitikájához kapcsolódó politikai hálózatok terén végzett kutatások száma igen alacsony. Daugbjerg (1999) az Közös Agrárpolitika szereplőinek hálózatát, illetve a hálózatnak az 1992-es MacSharry reformra gyakorolt hatását elemezte. Fő konklúziója az volt, hogy a politikai hálózatok struktúrája befolyásolja a politikai reformok kimenetelét. Peterson (2004) szintén a Közös Agrárpolitika politikai hálózatát elemezte, és abban konkludált, hogy a KAP döntéseire egyre inkább a szupranacionális hálózatok vannak hatással.

Fentiek alapján a disszertáció harmadik kutatási kérdése a hálózatelemzésnek az KAP döntéshozatali környezetében való alkalmazására vonatkozik. A kutatási kérdés azt kívánja feltárni, hogy milyen tényezők befolyásolják az EP képviselők együttműködését a hálózatban. Az ennek kapcsán megfogalmazott hipotézis az alábbi:

H3. hipotézis: A Közös Agrárpolitika jogszabálytervezeteihez tett közös módosító javaslatok megtétele során az EP képviselők és azok tagállamainak tulajdonságai befolyásolják a képviselők együttműködését és a közöttük meglévő hálózatok kialakulását az Európai Parlamentben.

A disszertációban bemutatott kutatás újszerűségét a következők adják. Mindenekelőtt fontos kiemelni, hogy jelen kutatás az első, mely a konzultációs és az együttdöntési eljárás összehasonlításával az Európai Parlament jogalkotási befolyását a Közös Agrárpolitika terén a módosító javaslatok elemzésével méri. Noha Selck és Steunenberg (2004) már elvégezte a két jogalkotási eljárás összehasonlítását az Amszterdami Szerződés példáján keresztül, ugyanerre a Lisszaboni Szerződés vonatkozásában még nem került sor. Szintén új elem a dolgozatban, hogy a módosító javaslatok sikerességi rátáinak meghatározásakor, a módosító javaslatok egyrészt saját jellemzőik, másrészt az EP-n belüli döntéshozatal szintjének megfelelően is kategorizálásra kerültek. Ez alapján öt kategóriát képeztem: jelentéstervezet módosító, nyílt módosító, kompromisszumos módosító, véleményadó bizottságok által tett módosító és plenáris módosító. Korábbi kutatások rendszerint csak egy típusú módosító javaslatot elemeztek: vagy plenáris (Yordanova, 2009) vagy nyílt módosító javaslatokat (Tsebelis és Kalandrakis, 1999; Tsebelis et al., 2001;). Több típusú módosító javaslat egyidejű, átfogó vizsgálata újdonságot jelent a vonatkozó elemzések sorában. Fentiek mellett a 2013-as KAP reform vizsgálata során további kategóriákat képeztem az EP módosító javaslatokból, így “agrárpolitikai módosító javaslat” és “KAP reform módosító javaslat” kategóriák mentén is sor került a sikerességi ráták kiszámítására, mely szintén újdonságot jelent a KAP-pal kapcsolatos kutatások terén.

A korábbiakkal ellentétben jelen kutatás a javaslattevő európai parlamenti képviselő személyéhez, illetve tagállamához kötődő magyarázó változóknak a módosító javaslatok elfogadására gyakorolt hatását is elemzi. Korábbi cikkek számos magyarázó változó hatását tesztelték: Kreppel (1999) a módosító javaslat típusát, az EP belső politikai egységét, a parlamenti olvasat számát és a preambulum módosítókat, míg Tsebelis (1995) a jelentéstevő által tett módosítókat, mint magyarázó változókat vonta be az elemzésbe. Szintén új elemként jelenik meg az elemzésben – mind a sikerességi ráták kiszámításában, mind a logisztikus regresszióban –, hogy a jogalkotási folyamat döntési pontjainak számával összhangban három eredményváltozó bevonására került sor: (1) az EP szakbizottsági általi elfogadás; (2) az EP plenáris ülése általi elfogadás; (3) a Tanács általi elfogadás. Míg a korábbi cikkek, elemzések ezen három döntéshozatali szint közül csak eggyel foglalkoztak, addig a jelen disszertációban is alkalmazott megközelítés lehetővé teszi a sikerességi ráták és a szignifikáns magyarázó változók kiszámítását és összehasonlítását valamennyi döntéshozatali szinten.

A strukturális egyenletek modelljének alkalmazását illetően kijelenthető, hogy az Európai Unió – azon belül is az Európai Parlament – politikai döntéshozatalát, jogalkotását befolyásoló folyamatok és változók mindezidáig sem exploratív, sem konfirmatív faktorelemzés tárgyát nem képezték. Ez természetesen igaz az EP módosító javaslatain, az azokhoz kapcsolódó magyarázó változókon alapuló elemzésekre is. A SEM elemzés újdonsága abban ragadható meg, hogy a politikatudomány terén eddig alkalmazott konfirmatív faktorelemzési modellek döntően a politikai részvételt vagy a választást (a leadott szavazatot) befolyásoló tényezők strukturális egyenletek segítségével történő elemzését mutatták be (Barbaranelli et al., 2007; de Vries et al., 2008; Leimgruber, 2011), de az uniós jogalkotás terén ennek alkalmazására még nem került sor.

Ami a disszertációban bemutatott társadalmi kapcsolatháló elemzést illeti, mindezidáig hálózatelemzést az Európai Parlament vonatkozásában csak az EP bizottságai közötti kapcsolatok feltérképezésére alkalmaztak (Patz 2011, 2012). Az EP képviselők – ezáltal az EP képviselőcsoportok és a tagállamok – közötti kapcsolatok, az általuk alkotott hálózat elemzésére még nem került sor. Emellett, míg az EP döntéshozatalát vizsgáló korábbi elemzések ugyan vizsgálták az EP-ben meglévő tagállami és pártkoalíciókat, azonban ezek az elemzések az EP plenáris szavazásainak eredményein alapultak (CEPS-Votewatch, 2012; Votewatch, 2014). Ezzel szemben jelen kutatás ezeket a tagállami és EP képviselőcsoportok közötti koalíciókat az EP képviselők által közösen jegyzett módosító javaslatok alapján vizsgálja. Ilyen típusú vizsgálatra mindezidáig még nem került sor.

A Közös Agrárpolitika terén meglévő kapcsolati hálózatokat elemző cikkek (Daugbjerg, 1999; Moschitz és Stolze, 2009) a konzultációs eljárás során vizsgálták a létrejövő hálózatok, míg jelen kutatás a Közös Agrárpolitikára a Lisszaboni Szerződés 2009-es életbe lépésével kiterjesztett együttdöntési eljárás keretében vizsgálja az EP-n belüli politikai hálózatokat. Végül, a kapcsolati hálózatok elemzésére az EU más szakpolitikái – így például az EU Közös Kül- és Biztonságpolitikája (Mérand et al., 2011) vagy a Közös Agrárpolitika egy speciális szegmense, a biogazdálkodás (Moschitz és Stolze, 2009) – terén már sor került, azonban a KAP jogalkotásában meglévő hálózatok elemzése mindezekig még nem képezte vizsgálat tárgyát.

3. A DOLGOZAT FŐBB TUDOMÁNYOS MEGÁLLAPÍTÁSAI, EREDMÉNYEI

A disszertációban bemutatott kutatás egyik fő eredménye, hogy számszerűsített választ ad számos, a témával kapcsolatos kutatási kérdésre az újonnan létrehozott adatbázis eredményei alapján. A vonatkozó szakirodalom, az előzetes várakozások és saját személyes tapasztalataim alapján jelen disszertációban előzetesen három fő kutatási kérdés és ezekhez kapcsolódóan három fő hipotézis megfogalmazására került sor. Az alábbiakban a kutatási hipotézisek mentén mutatom be a disszertáció főbb eredményeit, megállapításait.

A módosító javaslatok sikerességi rátáinak eredményei

A H1. hipotézis – az Európai Parlament növelte jogalkotási befolyását az együttdöntési eljárásban – vonatkozásában az Európai Parlament erejének növekedését az együttdöntési és a konzultációs eljárás során meglévő elfogadási, sikerességi ráták összehasonlításával elemeztem. Az elvégzett számítások eredményei azt mutatják, hogy a Közös Agrárpolitika európai parlamenti módosító javaslatainak elfogadási rátái valamennyi vizsgált kategóriában az együttdöntési eljárás során magasabbak voltak a konzultációs eljáráshoz képest. Ez alapján kijelenthetjük, hogy a Lisszaboni Szerződést követően az Európai Parlament növelte a szerepét és befolyását a Közös Agrárpolitika jogalkotási folyamatában. Ennek megfelelően a H1. hipotézist elfogadjuk.

Általánosságban a kapott eredmények megerősítik Corbett et al. (1995) és Tsebelis et al. (2001) megállapításait, melyek szerint az európai parlamenti módosító javaslatok elfogadási rátája nagyobb az együttdöntési eljárás során. Az eredmények megerősítik továbbá Hix (2002), Kreppel (2002), Thomson et al. (2006), valamint Jupille (2007) konklúzióit, miszerint az EP növelni tudta jogalkotási erejét az együttdöntési eljárás bevezetésével.

Az eredmények összhangban vannak Crombez és Swinnen (2011) KAP reformmal kapcsolatos megállapításaival is, melyek értelmében a Parlament jogalkotási befolyást szerzett a konzultációs eljárásról az együttdöntési eljárásra történő átállás során. Az eredmények alátámasztják továbbá Roederer-Rynning és Schimmelfennig (2012) következtetéseit is, nevezetesen, hogy a Lisszaboni Szerződés növelte a Parlament jogalkotási befolyását a KAP vonatkozásában.

Az eredmények közül kiemelendő, hogy a 2013-as KAP reform jogalkotási folyamatában a Parlament Tanáccsal szembeni tárgyalási mandátumában található agrárpolitikai módosító javaslatok több mint fele bekerült a végleges jogszabályba. Ez alapján kijelenthető, hogy a trilógus tárgyalások során a Parlament a Tanáccsal egyenrangú félként lépett fel. Ez az eredmény megerősíti Crombez (1997), Tsebelis és Garrett (2001), valamint Selck és Steunenbergh (2004) álláspontját, miszerint az együttdöntés eljárás bevezetését követően a Parlament valós társjogalkotóvá vált a Tanács mellett.

Az elemzés új eredményei közül érdemes kiemelni a javaslattevő EP képviselők szerepével, illetve a véleményadó bizottságok jogalkotási befolyásával kapcsolatos eredményeket, következtetéseket. Az EP módosító javaslatok típusonkénti elfogadási rátái közül a kompromisszumos módosító javaslatok elfogadási rátája a legmagasabb. A kompromisszumos, illetve a jelentéstervezethez tett módosító javaslatok magas sikerességi rátája az EP jelentéstevők fontos szerepére és jelentős jogalkotási befolyására mutat rá. Végezetül fontos megemlíteni, hogy a 2013-as KAP reformban erősen korlátozott volt a véleményadó bizottságok szerepe, mivel az általuk jegyzett módosító javaslatok elfogadási rátája volt valamennyi kategória közül a legalacsonyabb.

A logisztikus regresszió és a SEM modell eredményei

A kutatás második hipotézise – mely szerint a módosító javaslat jellege, illetve a javaslatot jegyző EP képviselő jellemzői befolyásolják a javaslatok elfogadását – kapcsán végzett elemzések vonatkozásában az alábbi megállapításokat tehetjük. A bináris logisztikus regresszió eredményeként a döntéshozatal mindhárom szintjén számos szignifikáns magyarázó változót sikerült beazonosítani mindkét jogalkotási eljárás esetén. Ezek a szignifikáns magyarázó változók tehát befolyásolják az európai parlamenti módosító javaslatok elfogadását: egy részük pozitív besorolás esetén növeli, más részük csökkenti a módosító javaslat elfogadásának

esélyét. A szignifikáns magyarázó változók ténye tehát megerősíti a H2. hipotézist, melyet így elfogadunk.

A logisztikus regresszió a H2. hipotézis egyes kategóriái mentén az alábbi szignifikáns változókat azonosította be. A módosító javaslat jellegéhez kapcsolódó változók közül a konzultációs és az együttdöntési eljárásban egyaránt a kompromisszumos módosító javaslat és a jelentéstervezet módosító javaslat változó szignifikáns volt a legtöbb döntési szinten. A vizsgált esetek többségében a pozitív besorolás növelte a módosító javaslat elfogadásának esélyét. Az együttdöntési eljárásban ezen két változó mellett a preambulum módosító javaslat változó is szignifikáns volt az EP-n belüli döntési szinteken. Mivel a preambulum módosító javaslatok esetén a pozitív besorolás szintén növelte a módosító javaslat elfogadásának esélyét, ez megerősíti Kreppel (1999) konklúzióját.

Az EP képviselő tulajdonságaihoz kapcsolódó változók közül a konzultációs eljárás esetén csak a pártálláshoz kapcsolódó változók némelyike – Európai Néppárt, illetve liberálisok – volt szignifikáns. Az együttdöntési eljárásban az Európai Néppárt változó mellett az EP szakbizottsági tag és póttag változók is szignifikánsak voltak. Mindegyik változó esetén a pozitív besorolás növelte a módosító javaslat elfogadásának esélyét. Az EP képviselőcsoportjaira vonatkozó eredmények megerősítik Hix et al. (2005) és Yordanova (2009) megállapításait. Az EP képviselő tagállamához kapcsolódó változók közül a konzultációs eljárásban az EU-15 tagállam és a Mezőgazdasági Tagállam változók voltak szignifikánsak. Pozitív besorolásuk növelte az elfogadás esélyét. Az együttdöntési eljárásban ezzel szemben négy tagállamhoz kapcsolódó változó – Nettó befizető tagállam, EU-15 tagállam, Kohéziós tagállam, Választókerület – is szignifikáns volt legalább egy döntési szinten. Pozitív besorolásuk a különböző döntési szinteken eltérő hatást gyakorolt az elfogadás esélyére.

Az elemzés változóinak logisztikus regresszióval történő vizsgálata mellett a konfirmatív faktorelemzés öt változócsoporthatását vizsgálta a módosító javaslatok elfogadására vonatkozóan. A kapott eredmények értékelése kapcsán óvatosságra intő, általánosan gyenge modellilleszkedés mellett az alábbi következtetéseket vonhatjuk le.

Az eredmények értelmében a jogi-intézményi tényezők befolyásolják az EP módosító javaslatai EP-szakbizottság általi elfogadásának valószínűségét. Ez megerősíti Tsebelis és Kalandrakis (1999), Tsebelis et al. (2001), Lucic (2004), valamint Kardasheva (2009) elemzéseinek megállapításait. A modell eredményei azt mutatják, hogy a tagállamhoz kötődő tényezők

befolyásolják az európai parlamenti módosító javaslatok elfogadásának valószínűségét az EP plenáris ülésén és a Tanácsban egyaránt. Ez megerősíti Sigalas (2010) és Kovács (2014) kutatásainak eredményeit. Az is megállapítható, hogy ezek a tényezők inkább a Tanács általi elfogadásra gyakorolnak hatást. Szintén megállapítható, hogy a módosító javaslat típusát leíró tényezők befolyásolják a módosító javaslat EP-szabizottság általi elfogadásának valószínűségét. Ez az eredmény összhangban van Shackleton (1999) és Kreppel (1999) elemzésének konklúzióival. Végezetül a SEM eredményei alapján kijelenthető, hogy a döntéshozatal politikai tényezői befolyásolják az európai parlamenti módosító javaslatok elfogadásának valószínűségét mindhárom döntéshozatali szinten. Kiemelésre érdemes, hogy a politikai tényezők leginkább a tanácsi döntéshozatali szintre hatnak, mely a tagállamokban kormányon levő politikai erőkkel megegyező pártállású EP-képviselők jelentős befolyását mutatja. Az eredmények megerősítik Kreppel (1999) és Kardasheva (2009) cikkének megállapításait.

A társadalmi kapcsolatháló elemzés eredményei

A kutatás harmadik hipotézise értelmében a Közös Agrárpolitika jogszabálytervezeteihez tett közös módosító javaslatok megtétele során az EP képviselők és azok tagállamainak tulajdonságai befolyásolják a képviselők együttműködését és a közöttük meglévő hálózatok kialakulását az EP-ben.

A hipotézis tesztelése kapcsán végzett elemzés egyik általános, de fontos konklúziója, hogy az EP-nek az EU jogalkotásában betöltött szerepe vizsgálható a hálózatelemzés eszközeivel, mutatószámaival, és ezek az eredmények valós környezetben is értelmezhetők. Az eredmények lehetővé teszik, hogy jobban megértsük az Európai Parlament, illetve az EP képviselőcsoportjainak szerepét az EU döntéshozatalában, valamint, hogy ezt a szerepet az EP képviselők politikai hovatartozása, illetve nemzetisége hogyan befolyásolja. Az elvégzett elemzés mind a képviselők, mind az EU tagállamok vonatkozásában több olyan tényezőt azonosított, melyek hatással vannak a képviselők együttműködésére az EP-ben, így a H3. hipotézist elfogadjuk.

Az elemzés konkrét eredményei számos ponton gazdagították a meglévő szakirodalmat. A tagállami hálózat elemzése megerősítette, hogy a nettó befizető tagállamból származó EP képviselők gyakrabban működnek együtt a jogszabályi módosító javaslatok megtétele során. Ez az eredmény alátámasztja Thurner és Binder (2009) konklúzióit. Az elemzés eredményei szintén alátámasztják, hogy az EU-15 tagállamok EP képviselői a kapcsolati hálóban

gyakrabban alakítanak ki kapcsolatot egymással, mint az EU-12 tagállamok EP képviselőivel, így Stubb (1996), valamint Thurner és Binder (2009) állításait alátámasztják a kapott eredmények.

A tagállami hálózat eredményei igazolják, hogy az egymással szorosabb gazdasági kapcsolatban lévő EU tagállamok EP képviselői gyakrabban működnek együtt egymással. Ez megerősíti Thurner és Binder (2009) megállapításait. A kutatás eredményei alapján azonban elutasítjuk azt a hipotézist, mely szerint az egymáshoz földrajzilag közelebb elhelyezkedő EU-tagállamokból származó EP képviselők gyakrabban alakítanak ki kapcsolatot egymással a jogszabályi módosító javaslatok megtétele során.

Végül, az elemzés eredményei alátámasztják, hogy az EP képviselők nagyobb valószínűséggel működnek együtt politikai-ideológiai tényezők, mint tagállami érdekek mentén. Mindez egybecseng CEPS-Votewatch (2012) megállapításaival, és összhangban van Mérand et al. (2011) konklúzióival is.

A dolgozat hasznosítására vonatkozó javaslatok, észrevételek

A disszertációban bemutatott kutatás számos ponton hozzájárul a meglévő elmélet kibővítéséhez mind általánosságban az Európai Parlament döntéshozatala, mind szűkebb értelemben a Közös Agrárpolitika elemzése terén. A kutatás leginkább az együttdöntési eljárás hatásainak vizsgálata, a módosító javaslatokhoz, az azokat jegyző képviselőkhez kapcsolódó magyarázó változók körének kibővítése, valamint a hálózatelemzési módszertan európai parlamenti döntéshozatal vizsgálatára történő alkalmazása terén járul hozzá az eddigi kutatások kibővítéséhez.

Ami a kutatás gyakorlati relevanciáját illeti, annak leginkább az EU döntéshozatalát elemző, azt adott esetben befolyásolni szándékozók számára van jelentősége. Érdekképviselői szervezetek és iparági szereplők egyaránt meríthetnek a kutatásban bemutatott módszerekből, melyek révén a döntéshozatal kulcsszereplőinek beazonosítása, a közöttük lévő kapcsolatok feltérképezése a jelenleg alkalmazott módszereknél mélyebb elemzést tesz lehetővé.

A kutatás korlátai és a jövőbeni kutatási irányok

A disszertációban bemutatott kutatás korlátait illetően két tényezőt tartok fontosnak kiemelni. Egyrészt az elemzés során az európai parlamenti módosító javaslatok szakpolitikai fontosságuk szerinti kategorizálása, súlyozása nem történt meg. Ezáltal a módosító javaslatok elfogadási rátáiban szükségképpen torzítás van: adott esetben előfordulhat, hogy szakmailag kevésbé fontos, kevésbé fajsúlyos módosító javaslatok elfogadása magas sikerességi rátát eredményez, noha e mögött valós szakpolitikai siker nincsen. Másrészt, jelen kutatás egy esettanulmány a Közös Agrárpolitika terén, mely azt is jelenti, hogy a kapott eredményeket jelenleg nincs lehetőség összevetni az EU más szakpolitikái terén elvégzett hasonló elemzések eredményeivel. Ez a következtetések – különösen az együttdöntési eljárásnak az EP erejére gyakorolt hatását illetően – levonásánál mindenképp óvatosságra int.

Ami a kapcsolódó jövőbeni kutatások irányát illeti, célszerű lenne, ha azok a módosító javaslatok tartalmának elemzésére is kiterjednének, illetve figyelembe vennék a módosító javaslatok fontosságon alapuló súlyát is annak elemzése során, hogy hogyan változott meg a Parlament jogalkotásra gyakorolt befolyása a rendes jogalkotási eljárás KAP-ra való kiterjesztését követően.

Fontos megemlíteni, hogy ugyan a két jogalkotási eljárás összehasonlításának eredményei az Európai Parlament jogalkotásban betöltött szerepének, erejének növekedését mutatják – amely nagy valószínűséggel az együttdöntési eljárás kiterjesztésének eredménye volt – elméletileg azonban nem lehet kizárni, hogy ez a megnövekedett befolyás nem, vagy nem csak a Lisszaboni Szerződésnek köszönhető, hanem abban más – a jelen vizsgálat tárgyát nem képező – tényezőknek is szerepe volt. Ennek megállapítása szintén további vizsgálatok tárgyát képezheti majd a jövőben, melynek keretében célszerű lenne összehasonlítani jelen disszertáció eredményeit az Európai Unió 2014-2020-as költségvetési időszakára vonatkozó más szakpolitikai területek, így például a kohéziós politika vagy a Közös Halászati Politika jogalkotása terén az Európai Parlament által elért eredményekkel.

Végezetül a disszertációban bemutatott hálózatelemzés a jövőben kibővíthető az elfogadott EP módosító javaslatokban testet öltő kapcsolatok elemzésével, melynek révén lehetőség nyílik a „nyertes” kapcsolati hálózat elemzésére és a jelen disszertációban bemutatott hálózatokkal történő összehasonlítására. Emellett a hálózatelemzés természetesen más szakpolitikai területekre is kiterjeszthető, mely lehetővé tenné az EU különböző szakterületein meglévő európai parlamenti hálózatok összehasonlítását.

4. FŐBB HIVATKOZÁSOK

- Barbaranelli, C., Caprara, V.G., Vecchione, M., & Fraley, C.R. [2007]: Voters' Personality Traits in Presidential Elections. *Personality and Individual Differences*, 42(7), pp.1199–1208.
- Burns, C., Carter, N., Worsfold, N. [2009]: *Green Chamber or Greenwash? An Empirical Analysis of the European Parliament's Environmental Record*. EUSA Conference Paper, Los Angeles, Amerikai Egyesült Államok
http://www.euce.org/eusa2009/papers/burns_09D.pdf
- CEPS-Votewatch [2012]: *Mid-term Evaluation of the 2009-2014 European Parliament: Legislative Activity and Decision-making Dynamics*. CEPS Special Report, No. 63. Brüsszel, Belgium
http://www.ceps.eu/system/files/CEPS-Votewatch%20Special%20Report_0.pdf
- Corbett, R., Jacobs, F.B., Shackleton, M. [1995]: *The European Parliament*. 3rd Edition, John Harper Publishing, London, Nagy-Britannia
- Crombez, C. [1997]: The Co-Decision Procedure in the European Union. *Legislative Studies Quarterly*, 22(1), pp.97-119. DOI: <http://dx.doi.org/10.2307/440293>
- Crombez, C., Swinnen, J.F.M. [2011]: *Political Institutions and Public Policy: The Co-Decision Procedure in the European Union and the Reform of the Common Agricultural Policy*. LICOS Discussion Paper, 286/2011. Leuven, Belgium
- Crombez, C., Knops, L., Swinnen, J.F.M. [2012]: Reform of the Common Agricultural Policy under the Co-decision procedure. *Intereconomics - Review of European Economic Policy*, 47(6), pp.336-342.
- Daugbjerg, C. [1999]: Reforming the CAP: Policy Networks and Broader Institutional Structures. *Journal of Common Market Studies*, 37(3), pp.407-428. DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/1468-5965.00171>
- De Vries, J., De Graaf, N.D., Eisinga, R. [2008]: Biases in the Effects of Family Background Characteristics on Voting Preference: The Dutch Case. *Electoral Studies*, 28(3), pp.204-217. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.electstud.2008.08.003>
- Greer, A., Hind, T. [2012]: Inter-institutional Decision-making: the Case of the Common Agricultural Policy. *Policy and Society*, 31(4), pp.331-341. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.polsoc.2012.09.005>
- Hix, S. [2002]: Constitutional Agenda-Setting Through Discretion in Rule Interpretation: Why the European Parliament Won at Amsterdam. *British Journal of Political Science*, 32(2), pp.259-280. DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/S0007123402000108>
- Hix, S., Noury, A., Roland, G. [2005]: Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament 1979-2001. *British Journal of Political Science*, 35(2), pp.209-234. DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/S0007123405000128>
- Jupille, J. [2007]: Contested Procedures: Ambiguities, Interstices and EU Institutional Change. *West European Politics*, 30(2), pp.301-320. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/01402380701239756>

- Kaiser, W. [2009]: Introduction: Networks in European Union Governance. *Journal of Public Policy*, 29, pp.131-133. doi:10.1017/S0143814X09001081
- Kardasheva, R. [2009]: The Power to Delay: The European Parliament's Influence in the Consultation Procedure. *Journal of Common Market Studies*, 47(2), pp.385-409.
- Kovács, A. [2014]: A konzultációtól az együttdöntésig. Az Európai Parlament megnövekedett szerepe a Közös Agrárpolitika jogalkotásában. *Politikatudományi Szemle*, 23(4), pp.35–67.
- Kreppel, A. [1999]: What Affects the European Parliament's Legislative Influence? An Analysis of the Success of EP Amendments. *Journal of Common Market Studies*, 37(3), pp.521-538.
- Kreppel, A. [2002]: Moving Beyond Procedure, An Empirical Analysis of European Parliament Legislative Influence. *Comparative Political Studies*, 35(7), pp.784-813. DOI: <http://dx.doi.org/10.1177/0010414002035007002>
- Leimgruber, P. [2011]: Values and Votes: The Indirect Effect of Personal Values on Voting Behaviour. *Swiss Political Science Review*, 17(2), pp.107-127. DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1662-6370.2011.02009.x>
- Lucic, S. [2004]: *The Power of the European Parliament in Cooperation Legislative Procedure*. Elérhető: <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0025-8555/2004/0025-85550403249L.pdf>
- Mérand, F., Hofmann, S.C., Irondele, B. [2011]: Governance and State Power: A Network Analysis of European Security. *Journal of Common Market Studies*, 49(1), pp.121–147. DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-5965.2010.02132.x>
- Moschitz, H., Stolze, M., [2009]: Organic farming policy networks in Europe: context, actors and variation. *Food Policy*, 34, pp.258-264. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.foodpol.2009.03.007>
- Patz, R. [2011]: Making use of opendata: EP Intergroups and the network of UK MEPs. Elérhető: <http://polscieu.ideasoneurope.eu/2011/10/25/making-use-of-opendata-ep-intergroups-and-the-network-of-uk-meps/>
- Patz, R. [2012]: The structure of EU politics: Story-telling about European Parliament committees. Elérhető: <http://polscieu.ideasoneurope.eu/2012/10/21/the-structure-of-eu-politics-story-telling-about-european-parliament-committees/>
- Peterson, J. [2004]: Policy Networks. In Wiener, A., Diez, T. (Eds.): *European Integration Theory*, Oxford University Press, Oxford, Nagy-Britannia
- Roederer-Rynning, C., Schimmelfennig, F. [2012]: Bringing codecision to agriculture: a hard case of parliamentarization. *Journal of European Public Policy*, 19(7), pp.951-968. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/13501763.2011.652902>
- Shackleton, M. [1999]. The Politics of Codecision, Paper presented at the ECSA Sixth Biennial Conference, Pittsburgh, Pennsylvania, Egyesült Államok

- Selck, T.J., Steunenberg, B. [2004]: *Between Power and Luck. The European Parliament in the EU Legislative Process. European Union Politics*, 5(1), pp.25-46. DOI: <http://dx.doi.org/10.1177/1465116504040444>
- Sigalas, M. [2010]: *Representation During the 6th European Parliament MEP Activity and Explanations of Performance Variation*. Paper for the 5th Pan-European ECPR Conference on EU Politics, Porto, Portugália, <http://www.jhubc.it/ecpr-porto/virtualpaperroom/118.pdf>
- Stubb, A.C. [1996]: A Categorization of Differentiated Integration. *Journal of Common Market Studies*, 34(2), pp.283-295. DOI: 10.1111/j.1468-5965.1996.tb00573.x
- Swinnen, J.F.M. [2015]: The Political Economy of the 2014-2020 Common Agricultural Policy: Introduction and key conclusions. In: Swinnen, J.F.M. (Eds.) *The Political Economy of the 2014-2020 Common Agricultural Policy. An Imperfect Storm*. Centre for European Policy Studies (CEPS), Brüsszel és Rowman and Littlefield International, London, pp.1-30.
- Thomson, R., Stokman F., Achen, C., König, T. [2006]: *The European Union Decides*. Cambridge University Press, Cambridge, Nagy-Britannia
- Turner, P.W., Binder, M. [2009]: European Union transgovernmental networks: The emergence of a new political space beyond the nation-state? *European Journal of Political Research*, 48(1), pp.80–106. DOI: 10.1111/j.1475-6765.2008.00825.x
- Tsebelis, G. [1995]: Conditional agenda-setting and decision-making inside the European Parliament. *The Journal of Legislative Studies*, 1(1), pp.65-93. DOI:10.1080/13572339508420415
- Tsebelis, G., Kalandrakis, A. [1999]: The European Parliament and Environmental Legislation: The Case of Chemicals. *European Journal of Political Research*, 36(1), pp.119-154. DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/1475-6765.00465>
- Tsebelis, G., Garrett, G. [2001]: The Institutional Foundations of Intergovernmentalism and Supranationalism in the European Union. *International Organization*, 55(2), pp.357–390. DOI: <http://dx.doi.org/10.1162/00208180151140603>
- Tsebelis, G., Jensen, B.C., Kalandrakis, A., Kreppel, A. [2001]: Legislative Procedures in the European Union: An Empirical Analysis, *British Journal of Political Science*, 31, pp.573–599. DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/S0007123401000229>
- Votewatch [2014]: Voting in the 2009-2014 European Parliament: How do MEPs Vote after Lisbon? *Votewatch*, Third Report, http://www.votewatch.eu/blog/wp-content/uploads/2011/01/votewatch_report_voting_behavior_26_january_beta.pdf
- Wassermann, S., Faust, K. [1994]: *Social Network Analysis: Methods and Applications* (Structural Analysis in the Social Sciences). ISBN: 9780521387071 (A könyv interneten elérhető verziója: http://train.ed.psu.edu/WFED-543/SocNet_TheoryApp.pdf)
- Yordanova, N. [2009]: *Legislative Power of the European Parliament Committees: Plenary Adoption of Committee Reports*. Paper prepared for the 11th Biannual Conference of the European Union Studies Association, Los Angeles, Amerikai Egyesült Államok
Elérhető: <https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=legislative-power-of-epc.pdf&site=266>

5. A TÉMAKÖRREL KAPCSOLATOS SAJÁT PUBLIKÁCIÓK

Magyar nyelvű publikációk jegyzéke a témában

Tudományos könyv, könyvfejezet:

Kovács, A. [2015]: Az Európai Parlament mint az Európa-politikát formáló erő, In: Marján Attila (Eds.) Európa-Politológia – Tagállamok Európai, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, ISBN 978-615-5527-17-3, pp.299-330.

Referált szakmai folyóirat:

Kovács, A. [2014]: Az Európai Parlament szerepe a Közös Agrárpolitika 2007 és 2013 közötti többéves pénzügyi keretre vonatkozó jogszabályainak megalkotásában. Gazdálkodás, 58(5), pp.442-451.

Elérhető: http://ageconsearch.umn.edu/bitstream/206104/2/GAZDALKODAS_2014_05_Kovacs_442_451.pdf

Kovács, A. [2014]: A konzultációtól az együttdöntésig, Az Európai Parlament megnövekedett szerepe a Közös Agrárpolitika jogalkotásában. Politikatudományi Szemle, 23(4), pp.35-67.

Elérhető: http://www.poltudszemle.hu/szamok/2014_4szam/kovacs.pdf

Kovács, A. [2015]: Politikai hálózatok az Európai Parlamentben. A Közös Agrárpolitika 2013-as reformjának hálózatelemzése. Külgazdaság, elfogadott pályázati anyag.

Kovács, A. [2015]: Strukturális egyenletek modelljének alkalmazása a Közös Agrárpolitika 2013-as reformjának elemzésére. Statisztikai Szemle, 93(8-9). pp.801-822.

Elérhető: http://www.ksh.hu/statszemle_archive/2015/2015_08-09/2015_08-09_801.pdf

Idegen nyelvű publikációk jegyzéke a témában

Tudományos könyv, könyvfejezet:

Fertő, I., Kovács, A. [2015]: Parliamentary Amendments to the Legislative Proposals of the 2013 CAP Reform. In: Johan Swinnen (Eds.) The Political Economy of the 2014-2020 Common Agricultural Policy, An Imperfect Storm. Centre for European Policy Studies (CEPS), Brüsszel és Rowman and Littlefield International, London, pp.379-413.

Elérhető: http://aei.pitt.edu/66654/1/Political_Economy_of_the_CAP_Final_small.pdf

Konferencia részvétel és teljes tanulmány megjelenés:

Kovács, A. [2013]: New Ways for Companies to Develop Effective Lobbying Strategies in the European Parliament, A case study in the field of the Common Agricultural Policy. Proceedings of FIKUSZ '13 Symposium for Young Researchers, Óbudai Egyetem, ISBN 978-615-5018-91-6, pp.77-96.

Elérhető: http://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/07_Kovacs_Atila.pdf

Kovács, A. [2014]: The Role of the European Parliament in the Formulation of the Common Agricultural Policy. Doktoranduszok Országos Szövetsége, Tavasz Szél 2014, Konferenciakötet I. Debrecen, ISBN: 978-963-89560-5-7, pp.301-307.

Elérhető: <http://www.dosz.hu/dokumentumfile/TSZ-I-kotet.pdf>

Kovács, A. [2014]: The Legislative Influence of the European Parliament in the 2013 Common Agricultural Policy Reform. 7th International Management Conference, Managerial

Kovács, A. [2014]: Political Networks in the European Parliament: Network Analysis of the 2013 Common Agricultural Policy Reform. Proceedings of FIKUSZ '14 Symposium for Young Researchers, 2014, Óbudai Egyetem, ISBN 978-615-5460-28-9, pp.107-122.
Elérhető: <http://kgk.uni-obuda.hu/sites/default/files/10-Attila-Kovacs.pdf>

Műhelytanulmány:

Fertő, I., Kovács, A. [2014]: Analysis of the European Parliamentary Amendments to the Legislative Proposals of the 2013 CAP Reform. Centre for European Policy Studies, Brüsszel, Belgium, 102 oldal *Elérhető:*
http://www.ceps.eu/system/files/EP_Amendment_Analysis%20Case%20Study.pdf

Kovács, A. [2015]: Social Network Analysis in the European Parliament. Comparative Analysis of the Legislative Instruments of the 2013 Common Agricultural Policy Reform. KKI Studies, Institute for Foreign Affairs and Trade, T-2015/6, ISSN 2064-9460, 24 oldal
Elérhető: http://kki.gov.hu/download/9/e6/01000/Social%20Network%20Analysis%20in%20the%20European%20Parliament_Kovacs_Attila.pdf